

Budsjettforslag H, FrP, Sp, V 2024-2027

Tysvær Kommune

Budsjettforslag H, FrP, Sp, V

Innledning

Flertallspartiene bygger sitt budsjett på rådmannens forslag med mindre endringer.

Gjennom arbeidet med ny samfunnsdel i kommuneplanen, TK 2030 og vedtatt budsjett for 2023 har frivilligheten blitt løftet frem som viktig for å bidra til ønsket samfunnsutvikling. Flertallspartiene vil bygge videre på dette og ser det som viktig at kommunen spiller på lag med innbyggerne, lag og organisasjoner.

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Innstilling	2024			2025			2026			2027		
		Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	
Rammetilskudd	-480 748	-480 748	0	-492 065	-492 065	0	-492 069	-492 069	0	-492 081	-492 081	0	
Inntekts- og formuesskatt	-397 695	-397 695	0	-397 568	-397 568	0	-397 568	-397 568	0	-397 568	-397 568	0	
Eiendomsskatt	-190 100	-190 100	0	-182 000	-182 000	0	-182 000	-182 000	0	-182 000	-182 000	0	
Andre generelle driftsinntekter	-4 400	-4 400	0	-4 400	-4 400	0	-4 400	-4 400	0	-4 400	-4 400	0	
Sum generelle driftsinntekter	-1 072 943	-1 072 943	0	-1 076 033	-1 076 033	0	-1 076 037	-1 076 037	0	-1 076 049	-1 076 049	0	
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	915 430	916 230	800	886 807	887 607	800	879 910	881 510	1 600	878 587	880 187	1 600	
Avskrivninger	107 358	107 358	0	130 150	130 150	0	155 582	155 582	0	172 982	172 982	0	
Sum netto driftsutgifter	1 022 788	1 023 588	800	1 016 957	1 017 757	800	1 035 492	1 037 092	1 600	1 051 569	1 053 169	1 600	
Brutto driftsresultat	-50 155	-49 355	800	-59 076	-58 276	800	-40 545	-38 945	1 600	-24 480	-22 880	1 600	

Budsjettforslag H, FrP, Sp, V 2024-2027

Renteinntekter	-11 700	-11 700	0	-10 700	-10 700	0	-9 700	-9 700	0	-8 700	-8 700	0
Utbytter	-25 500	-25 500	0	-25 500	-25 500	0	-25 500	-25 500	0	-25 500	-25 500	0
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	73 250	73 250	0	78 650	78 593	-57	77 250	76 518	-732	75 250	74 053	-1 197
Avdrag på lån	65 000	65 000	0	75 000	74 942	-58	75 000	74 252	-748	85 000	83 758	-1 242
Netto finansutgifter	101 050	101 050	0	117 450	117 335	-115	117 050	115 570	-1 480	126 050	123 611	-2 439
Motpost avskrivninger	-107 358	-107 358	0	-130 150	-130 150	0	-155 582	-155 582	0	-172 982	-172 982	0
Netto driftsresultat	-56 463	-55 663	800	-71 776	-71 091	685	-79 077	-78 956	120	-71 412	-72 252	-839
Overføring til investering	2 500	2 500	0	41 500	41 500	0	47 500	47 500	0	47 500	47 500	0
Avsetninger til bundne driftsfond	2 497	2 497	0	2 879	2 879	0	3 914	3 914	0	-3 195	-3 195	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	-2 893	-2 893	0	-2 893	-2 893	0	-2 893	-2 893	0
Avsetninger til disposisjonsfond	52 595	52 595	0	30 290	30 290	0	30 555	30 555	0	30 000	30 000	0
Bruk av disposisjonsfond	-1 129	-1 929	-800	0	-685	-685	0	-120	-120	0	839	839
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	56 463	55 663	-800	71 776	71 091	-685	79 076	78 956	-120	71 412	72 251	839
Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	2024			2025			2026			2027		
	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring
Stab og politisk styring	70 173	70 173	0	71 771	71 771	0	72 471	72 471	0	72 971	72 971	0
Oppvekst og kultur	417 152	417 452	300	400 416	400 716	300	398 514	398 814	300	398 510	398 810	300
Helse og mestring	265 885	265 885	0	265 045	265 045	0	265 424	265 424	0	265 424	265 424	0
Teknisk	62 107	62 607	500	51 480	51 980	500	47 441	48 741	1 300	38 512	39 812	1 300
Kirken	11 699	11 699	0	11 199	11 199	0	10 199	10 199	0	10 199	10 199	0
Felleskostnader	84 533	84 533	0	81 633	81 633	0	81 633	81 633	0	81 633	81 633	0
Finansiering	5 250	5 250	0	5 250	5 250	0	5 250	5 250	0	5 250	5 250	0
Herav:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Avskrivninger	19 158	19 158	0	21 850	21 850	0	23 582	23 582	0	23 582	23 582	0
Motpost avskrivninger	-19 158	-19 158	0	-21 850	-21 850	0	-23 582	-23 582	0	-23 582	-23 582	0
Netto renteutgifter og -inntekter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	2 497	2 497	0	2 879	2 879	0	3 914	3 914	0	-3 195	-3 195	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	-2 893	-2 893	0	-2 893	-2 893	0	-2 893	-2 893	0
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-1 129	-1 129	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	915 430	916 230	800	886 807	887 607	800	879 910	881 510	1 600	878 587	880 187	1 600

Tiltak i driftsbudsjettet med endringer

Beløp i 1000

	2024			2025			2026			2027		
	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring
Politisk vedtak												
Miljøtiltak ungdomstrinnet*	0	300	300	0	300	300	0	300	300	0	300	300
Sum Oppvekst og kultur	0	300	300	0	300	300	0	300	300	0	300	300
Politisk vedtak												
Terapibasseng*	0	500	500	0	500	500	0	500	500	0	500	500
Sum Teknisk	0	500	500	0	500	500	0	500	500	0	500	500

Miljøtiltak ungdomstrinnet*

Tiltaksbeskrivelse

Det bevilges kr 300.000 til ungdomsskolene til miljøtiltak for å fremme sosiale møteplasser. Skolens administrasjon velger selv hvordan disse midlene kan brukes.

Terapibasseng*

Tiltaksbeskrivelse

Terapibassenget gjenåpnes snarest. Flertallspartiene legger til grunn at brukerbetaling skal benyttes for å finansiere økte driftskostnader. Rådmannen bes ta et initiativ til nabokommunene med å tilby bruk av terapibassenget.

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	2024			2025			2026			2027		
	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring
Investeringer i varige driftsmidler	593 749	590 849	-2 900	703 319	668 819	-34 500	483 100	458 400	-24 700	385 500	385 500	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 500	2 500	0	2 500	2 500	0	2 500	2 500	0	2 500	2 500	0
Avdrag på lån	0	0	0	39 000	39 000	0	45 000	45 000	0	45 000	45 000	0
Sum investeringsutgifter	596 249	593 349	-2 900	744 819	710 319	-34 500	530 600	505 900	-24 700	433 000	433 000	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-102 710	-102 130	580	-111 404	-104 504	6 900	-63 070	-58 130	4 940	-24 370	-24 370	0
Tilskudd fra andre	-1 140	-1 140	0	-840	-840	0	0	0	0	-150 000	-150 000	0
Bruk av lån	-304 399	-302 079	2 320	-460 775	-433 175	27 600	-420 030	-400 270	19 760	-211 130	-211 130	0
Sum investeringsinntekter	-408 249	-405 349	2 900	-573 019	-538 519	34 500	-483 100	-458 400	24 700	-385 500	-385 500	0
Videreutlån	30 000	30 000	0	20 000	20 000	0	20 000	20 000	0	20 000	20 000	0
Bruk av lån til videreutlån	-30 000	-30 000	0	-20 000	-20 000	0	-20 000	-20 000	0	-20 000	-20 000	0
Avdrag på lån til videreutlån	6 000	6 000	0	6 000	6 000	0	6 000	6 000	0	6 000	6 000	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-6 000	-6 000	0	-6 000	-6 000	0	-6 000	-6 000	0	-6 000	-6 000	0
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Budsjettforslag H, FrP, Sp, V 2024-2027

Overføring fra drift	-2 500	-2 500	0	-41 500	-41 500	0	-47 500	-47 500	0	-47 500	-47 500	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-185 500	-185 500	0	-130 300	-130 300	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-188 000	-188 000	0	-171 800	-171 800	0	-47 500	-47 500	0	-47 500	-47 500	0
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

Investeringer

Beløp i 1000

	2024			2025			2026			2027		
	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring
Teknisk	158 650	155 750	-2 900	229 000	194 500	-34 500	217 300	192 600	-24 700	274 700	274 700	0
Stab og politisk styring	10 470	10 470	0	12 350	12 350	0	9 100	9 100	0	9 100	9 100	0
Helse og mestring	216 939	216 939	0	287 139	287 139	0	250 500	250 500	0	100 500	100 500	0
Kirken	5 450	5 450	0	600	600	0	600	600	0	600	600	0
Oppvekst og kultur	202 240	202 240	0	174 230	174 230	0	5 600	5 600	0	600	600	0
Sum Investeringer	593 749	590 849	-2 900	703 319	668 819	-34 500	483 100	458 400	-24 700	385 500	385 500	0

Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	2024			2025			2026			2027		
	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring

Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	2024			2025			2026			2027		
	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring
Klp	2 500	2 500	0	2 500	2 500	0	2 500	2 500	0	2 500	2 500	0
Sum Investeringer	2 500	2 500	0	2 500	2 500	0	2 500	2 500	0	2 500	2 500	0

Investeringer med endringer

Beløp i 1000

Investering	Startår	2024			2025			2026			2027		
		Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring	Innstilling	Mitt forslag	Endring
Teknisk													
Frakkagjerdveien*	2024	0	1 500	1 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Terapibasseng*	2024	0	2 500	2 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rådhuset ventilasjon, energi og enøktiltak	2024	6 900	0	-6 900	23 000	0	-23 000	12 700	0	-12 700	0	0	0
Parkdrag Aksdal vest	2024	1 000	1 000	0	14 500	3 000	-11 500	15 000	3 000	-12 000	0	0	0
Sum Teknisk		7 900	5 000	-2 900	37 500	3 000	-34 500	27 700	3 000	-24 700	0	0	0

Rådhuset ventilasjon, energi og enøktiltak

Tiltaksbeskrivelse

I 2018 ble det gjennomført et forprosjekt for ombygging og oppgradering av Rådhuset som hadde en samlet kostnadsramme på 29,3 mill. kroner eks. mva. Kommunestyret vedtok under budsjettbehandlingen for 2019 å utsette prosjektet i påvente av nærmere vurdering av bygningsmessige og organisatoriske forhold.

Rådhuset har i 2021-2022 revidert forprosjektet som ble ferdigstilt april 2022. Det er sett på oppgradering av Rådhuset i forhold til behov for etterisolering, utskifting av vindu, oppvarming og ventilasjon. Bygget tilfredsstiller ikke HMS krav, og med oppgradering kan bygget driftes mer energieffektivt.

Innledning

Rådhuset er bygd i 3 ulike byggetrinn:

- Byggetrinn 1, Vestfløy 1971.
- Byggetrinn 2, Midtfløy 1984.
- Byggetrinn 3, Østfløy 1992.

Følgende ENØK-tiltak er sett på:

Utskifting av flere ventilasjonsaggregat, konvertering til vannbåren varme med energibrønner, og nye vinduer og etterisolering av vestfløy (byggetrinn 1).

Konvertering til vannbåren varme med tilhørende energibrønner muliggjør at det om sommeren kan benyttes kjøling fra energibrønner til å kjøle ventilasjonsluft. Alle elektriske panelovner erstattes med radiatorer med vannbåren oppvarming.

Som alternativ til konvertering til vannbåren varme er det også sett på et alternativ der eksisterende elektrisk oppvarming beholdes. Det er da lagt til grunn elektriske varmebatterier i nye ventilasjonsanlegg.

Tiltak omtalt i revidert forprosjekt

Bygningsmessige tiltak

Bygningsmessig standard på byggetrinn 1 er vesentlig dårligere enn på resterende bygg. Det er derfor her det anbefales større oppgraderinger i forhold til utskifting av alle vinduene, etterisolering og vindtetting av fasadene. Det anbefales også å tilleggisolere etasjeskillet mot kaldloftet på denne delen. I tillegg må vinduer i sørfasaden i midtfløyen skiftes.

Eksisterende ventilasjons rom er for små for utskifting av ventilasjons aggregatene. Det må derfor etableres to nye ventilasjons rom. Ett på loftet over vestfløyen, og ett i 2. etasje i midtfløy (lagerrom i rådmannsgangen). Her må takkonstruksjonen heves lokalt. Noe av kanalnettet for ventilasjon må bygges om. En del av himlinger må da tas ned for å gi tilkomst. Dette gjelder også under galleriet i kommunestyresalen.

Det monteres ny utvendig solavskjerming på alle fasader mot øst, sør og vest.

Ved konvertering til vannbåren oppvarming må det etableres ett nytt teknisk rom. Beste plassering av dette er i garasjen i kjelleren i østfløyen. Garasjen blir idag benyttet av oppmålingsavdelingen. Erstatningsgarasje må skaffes. For tilstrekkelig kapasitet i varmeanlegget etableres det 12. stk. energibrønner. Disse er foreslått plassert hovedsakelig på nordsiden av rådhuset. Det er også muligheter til å plassere noen på parkeringsplassen.

Energibesparelse

Tysvær Rådhus bruker 850-900 000 kWh elektrisk strøm pr år i dag. Med bygningsmessige tiltak på vestfløy og nye tekniske anlegg inkludert vannbåren varme er det estimert en årlig besparelse på 400 000 kWh.

- Med energipris på 1,5 kr/kWh gir dette en årlig besparelse på 600 000 kroner.
- Med energipris på 2 kr/kWh gir dette en årlig besparelse på 800 000 kroner

For alternativ løsning uten vannbåren varme via radiatorer, vil de bygningsmessige tiltak og nye ventilasjonsanlegg gi en forventet besparelse på 70 000 kWh pr år.

Solcelleanlegg

I forbindelse med ENØK- tiltak på rådhuset, kan det være naturlig å vurdere installasjon av solcelleanlegg på byggets takflater. Bygget har øst-/vest og sør vendte takflater som kan egne seg til dette. Solcelleanlegg er ikke en del av prosjektmandatet, men dersom det bevilges midler i prosjektet kan dette utredes nærmere i detaljprosjekteringsfasen. Investeringskostnaden for et solcelleanlegg på 50 kWp anslås til 550 000 kroner. Et solcelleanlegg på denne størrelsen kan en forvente en årlig energiproduksjon på 33 MWh de første 25 år. Estimert nedbetalingstid på anlegget:

- Med energipris 1,5 kr/kWh - 12 år
- Med energipris 2 kr/kWh - 9 år

Kostnadsoverslag

Kostnadsoverslag for anbefalte løsning med utskifting av vinduer, tilleggisolering, ny solavskjerming, utskifting av ventilasjonsaggregater, som inkluderer konvertering til vannbåren oppvarming har en rammekostnad på 36,9 mill. kroner inkl. mva. Eventuelt solcelleanlegg er ikke medtatt i denne summen, da det ikke var en del av mandatet.

Kostnadsoverslag – Alternativ løsning uten konvertering til vannbåren varme og energibrønner. Det er sett på et alternativ der varmeanlegg beholdes slik det er, og at det ikke konverteres til vannbåren varme og energibrønner. Rammekostnad: 26,8 mill. kroner inkl. mva

Kostnadsoverslag – Kun etterisolering og utskifting av vinduer i vestfløy, samt ny solavskjerming hele Rådhuset. Rammekostnad: 9 mill. kroner inkl. mva

Det er stor usikkerhet i forhold til prisstigning på grunn av ettervirkninger etter Corona pandemien, samt det pågående konflikten i Ukraina. Prisstigning er derfor ikke medtatt for noen av alternativene, og kan påvirke sluttsummen i alle alternativene.

Det blir anbefalt at en går for løsning som inkluderer konvertering til vannbåren varme. Som redegjort ovenfor vil dette gi en betydelig årlig energibesparelse.

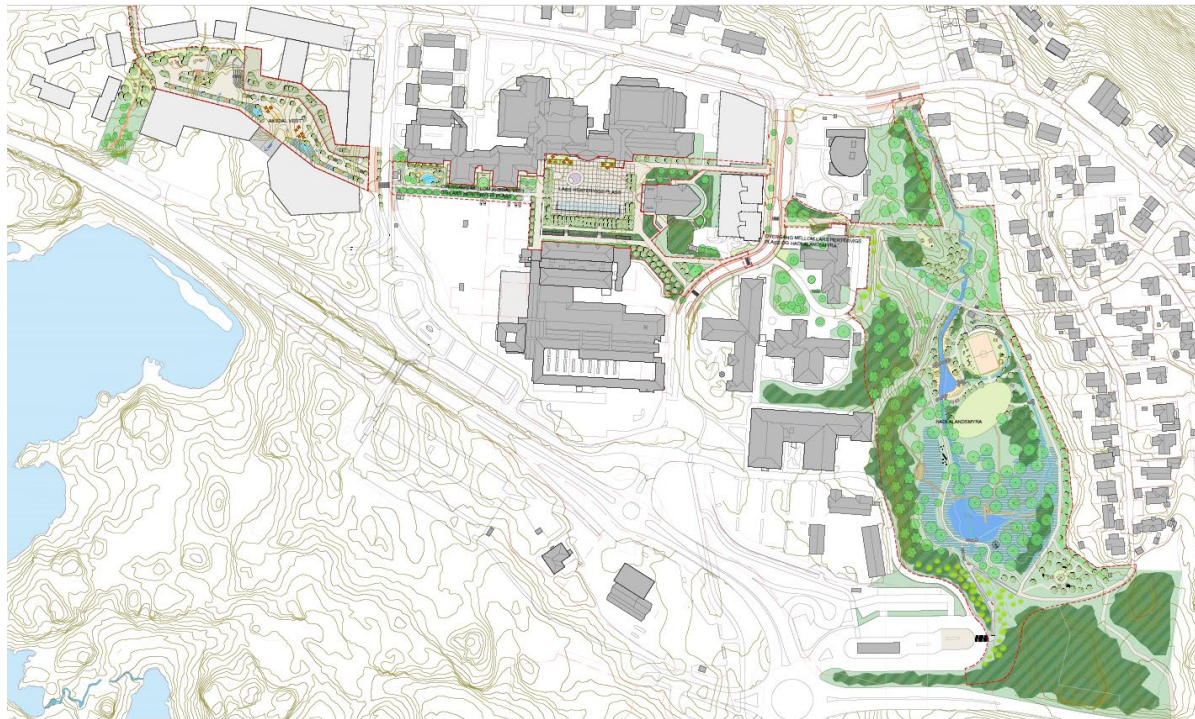
Etter justering for prisstigning i 2023 og 2024 er rammekostnad for anbefalt løsning 39,5 mill. kroner inkl. mva.

Parkdrag Aksdal vest

Tiltaksbeskrivelse

Arbeidet med skisseprosjektet startet i januar 2023 med befaring i området. Samtidig er det avholdt flere innspillmøter med innbyggere, offentlige tjenester og næringsliv. Deretter ble det avholdt et åpent dialogmøte med presentasjon av foreløpige skisser en lørdag i februar. Det kom inn viktige innspill som ble tatt med videre i arbeidet med parkdraget.

Målet er at parkdraget skal bli en attraktiv og universelt utformet forbindelse som gir en parkfølelse gjennom Aksdal sentrum. Målet er at denne veien blir valgt i stedet for bilen for å komme seg rundt i Aksdal. Det er foreslått variasjon underveis, som plassdannelser og variasjon i beplantning og belegning. Det legges opp til mange muligheter for hvile og aktiviteter underveis, samt muligheter for ulike sosiale møteplasser.

Illustrasjon Parkdraget

Aksdal Vest er en av tre deler i parkdraget. Aksdal vest er regulert til sentrumsutvikling med forretning/kontor/tjenesteyting (Felt BKB1) i sør, Bolig/tjenesteyting (Felt BKB2) i nord og boligbebyggelse (Felt BKS1 og BKS2) i nord og vest. Parkdraget inngår i reguleringsplanen, regulert til hhv. lekeplass (Felt o_BLK), gangvei/gangareal/gågate (Felt SGG1 og SGG2) og torg (Felt ST). I dette prosjektet er det tatt med en utvidelse av parkdraget, slik at det også omfatter byggegrenser til omkringliggende bygg samt et mulig taklandskap på bygg i nord (Helsekvartalet). Dette gir en mer helhetlig løsning av hele området, og gir parkdraget et større areal.

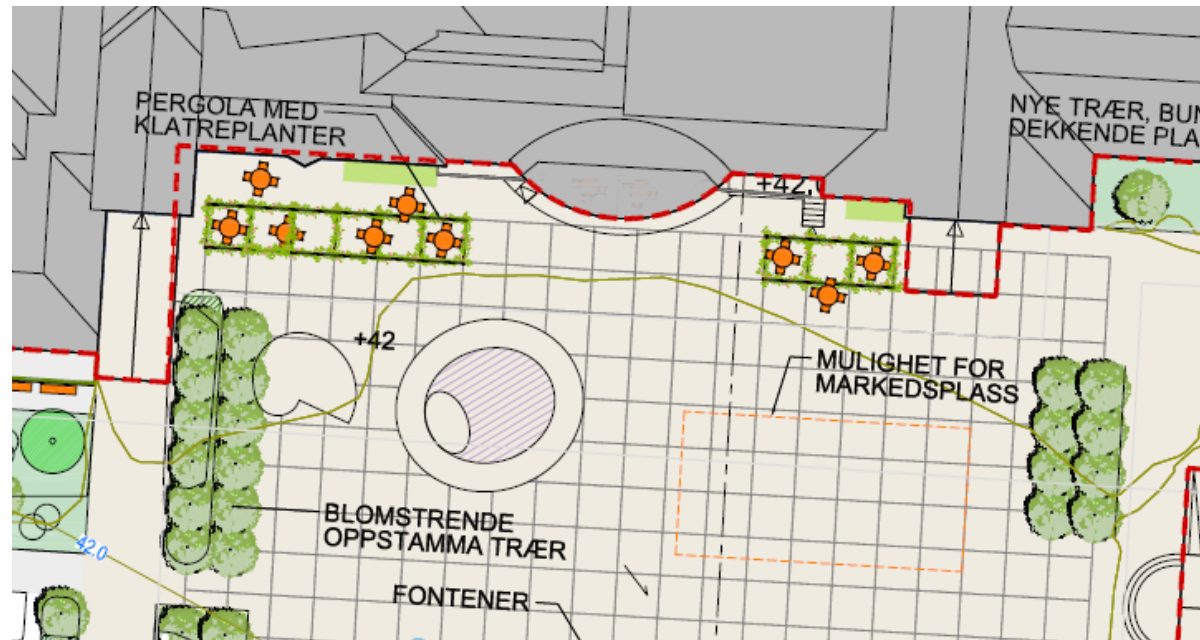

Illustrasjon Aksdal Vest

Det er ønskelig at lekeplassen i Aksdal vest, som har en attraktiv beliggenhet, blir en områdelekeplass med noen attraksjoner som tiltrekker seg barn/ungdom/voksne. Kombinasjonen med boliger, helsekvarter og næring vil føre til at mange forhåpentligvis kommer til å bruke denne plassen. I resten av parkdraget er det fokus på natur og bevaring, mens i dette området er det ønskelig med mer innslag av tilrettelegging og møteplasser.

Lars Hetervigs plass

Kulturhusets solrike nordfasade tilrettelegges for opphold med beplantede pergolaer over sitteplasser eller uteservering. Det er lagt inn midler til dette tiltaket i 2024.

Illustrasjon Pergola Lars Hetervigs plass

Verbalforslag

TK 2030, behov for nye handlingsregler

Flertallspartiene vil arbeide videre med å få en bærekraftig økonomi, gjennom felles årsbudsjett og økonomiplaner, med mål om å ta ned driftskostnader og fortsette arbeidet med TK2030.

Partiene ser med uro på store kostnadsøkninger til VA, økte avgifter og generell kostnadsutvikling knyttet til sentrumsutvikling og nytt helsekvartal. Dette sammen med bygging av ny ungdomsskole på Frakkagjerd utfordrer budsjett og langtidsbudsjett i kommunen med høy lånegjeld, samtidig som kommunens mål om 4% driftsresultat legger til rette for en god utvikling av kommunen.

KOSTRA viser at Tysvær kommune drifter rundt 118 millioner dyrere enn landet utenom Oslo.

Kommunestyret har derfor vedtatt en driftsreduksjon på 50 mill. kroner (utfra 2021-budsjett) innen 2025. Dette krever stor omstilling og det må jobbes bredt for å få realisert den økonomiske innsparingen som er vedtatt for økonomiplanperioden. Samtidig har kommunen relativt forutsigbare inntekter, gitt at dagens rammevilkår videreføres gjennom eiendomsskatt, produksjonsavgift, havbruksfond og utbytte, og vi kan dermed tåle større investeringer. Økte inntekter må ikke legge grunnlag for nye høye driftskostnader. Flertallspartiene ser derfor at det er et klart behov for å innføre handlingsregler, slik at vi kan stå bedre rustet til nødvendige tiltak og investeringer.

Virksomhetsgjennomgang

Flertallspartiene vil ha en virksomhetsgjennomgang med sikte på å ha en effektiv ledelse av Tysvær kommune. Flertallspartiene legger til grunn at det skal oppnås en effektiviseringsvinst gjennom året, synliggjort i tertialrapportene til kommunestyret.

Morgendagens helse og eldreomsorg krever nytenking

Det skal tas en gjennomgang av innholdet i helsekvartalet i Aksdal og helsehuset i Nedstrand, der videre bruk av Tysværtunet og Aksdalstunet skal avklares, med sikte på å etablere langsiktige og bærekraftige løsninger.

Flertallspartiene ber om at det legges frem en politisk sak med klare tilrådinger for det videre arbeidet med helsekvartalet tidlig våren 2024, før det legges frem forslag om investeringsprogram og utbyggingsavtale.

Flertallspartiene viser til sak 46/2021 som gav rådmannen i oppdrag å utrede nytt helsehus med nødvendig kapasitetsøkning av institusjonsplasser fra 67 til 88, samt etablering av nye omsorgsboliger med tilpasset bemanning, samlet totalt 120 helse- og omsorgsplasser.

Rådmannen bes vurdere følgende i det videre arbeidet:

- Prosjektet skal ha en effektiviseringsgevinst. Det legges til grunn at Tysvær kommune etter etablering av helsehuset skal ha en lavere kost pr. institusjonsplass sammenlignet med Landet utenom Oslo. Det er videre en forutsetning at investeringen til nytt helsehus minimum dekker renter og avdrag i effektiviseringsgevinst.
- Rådmannen bes drøfte grunnlaget for å etablere nøkkeltall/KPIer for tiltaket, som kan brukes til å vurdere løpende måloppnåelse.
- Behovet for institusjonsplasser er økende, og vil være sterkt økende i perioden 2030-2050, beregnet til et behov på godt over 200 plasser i siste del av perioden. Rådmannen bes derfor avklare hvordan en kan legge til rette for en trinnvis utbygging, ref. sak 46/2021, og fremme det mest kostnadseffektive tiltaket på kort og lang sikt.
- Kommunestyret ber rådmannen avklare hvordan Tysværtunet skal bli en del av prosjektet.
- I det videre arbeidet med kapasitetsdekning av omsorgsbehovet på kort og lang sikt, bes rådmannen drøfte OPS/private løsninger.

Flertallspartiene vil innføre en årlig tilstandsrapport om helse- og eldreomsorgen i Tysvær til kommunestyret.

Bo trygt i Tysvær

For å møte et sterkt økende omsorgsbehov skal det utarbeides en egen plan for hjemmebasert omsorg med kort responstid, og med et styrket arbeid på forebygging. Rådmannen bes fremme sak om dette første halvår 2024, parallelt med planarbeidet for helsehuset i Akسدal og Nedstrand, og i arbeidet med nye strategier i Boligprogrammet utvikle gode boligløsninger i Tysvær kommune.

Arbeidet med et mer aldersvennlig samfunn skal styrkes med bl.a. gode møteplasser, felles måltid og tiltak som kan forebygge ensomhet.

Boligpolitikk

Flertallspartiene vil revidere boligprogrammet som en del av arbeidet med arealdelen i kommuneplanen. Flertallspartiene stiller seg positiv til spredt boligbygging i distriktene der det ligger til rette for dette.

Det bes om at kommunens boligmasse må gjennomgå med sikte på å avklare hvilke boliger og bygninger som kan avhendes og hvilke som skal beholdes. Vedlikeholdet av kommunens eiendommer skal styrkes.

Rådmannen bes arbeide med ulike tiltak som kan styrke innbyggernes mulighet til egen bolig gjennom startlån og andre boligsosiale ordninger, og se dette i sammenheng med kommuneplanarbeidet og Boligprogrammet.

Rådmannen bes starte opp et reguleringsarbeid på Frakkagjerdveien med sikte på raskere etablering av veien med særlig vekt på myke trafikanter. Det legges til grunn at det skal utarbeides rekkefølgekrav som delfinansiering av veien. Rådmannen bes også vurdere kortsiktige tiltak for sikker skolevei med egen sak til Teknisk utvalg.

+ 1 mill. til reguleringsarbeid

+ 0,5 mill. til lys og enkle tiltak.

Terapibasseng

Terapibassenget gjenåpnes snarest. Flertallspartiene legger til grunn at brukerbetaling skal benyttes for å finansiere økte driftskostnader.

Rådmannen bes ta et initiativ til nabokommunene med å tilby bruk av terapibassenget.

Barn og unge

Flertallspartiene vil at skolen skal være en arena som fremmer sosiale møteplasser som igjen fører til god livskvalitet. Skolen skal være et sted for læring samtidig som det er en viktig arena for sosialt samvær. Her utvikles vennskap både i timene, i friminuttene og på skoleveien. UngData undersøkelsen fra 2022 viser at de fleste trives på skolen og et mindretall gruer seg til å gå på skolen og opplever skolen som kjedelig. Det er en økende grad av psykiske plager og flertallspartiene ønsker å styrke skolens arbeid innen feltet. Det bevilges kr 300.000 til ungdomsskolene til miljøtiltak for å fremme sosiale møteplasser. Skolens administrasjon velger selv hvordan disse midlene kan brukes.

Flertallspartiene ser med bekymring på rekruttering til barnehage og skole med reduserte søkertall til ledige stillinger, samt stor nedgang i søkertallet til utdanningsinstitusjonene. Vi vil derfor ta initiativet til at dette tas opp bredt i god samhandling med arbeidstakerorganisasjonene.

I høringen til budsjettet var arbeidstakerorganisasjonen tydelige på at det er utfordringene i skoler og barnehager i Tysvær. Vi ber derfor om at det settes opp sak i administrasjonsutvalget, hvor rådmann, arbeidstakerorganisasjonene og folkevalgte kan drøfte grunnlag for videre satsninger til barn og unge med særlig vekt på tidliginnsats.

Rådhuset

Investeringer i dagens rådhus utsettes og ses i sammenheng med nytt kontorbygg på tomten sør for rådhuset. Nødvendig vedlikehold gjennomføres innen avsatte budsjettmidler 2023.

Parkdrag

Flertallspartiene ser positivt på arbeidet med parkdraget, men vil ta dette etappevis.

Det legges frem en orienteringssak om parkdraget i kommuneplanutvalget, som også skal inneholde en vurdering av vedlikeholdsbehovet på eksisterende grøntarealer og natur. Det er et mål for arbeidet at det skal bli en standardheving av naturpleie og det grønne rommet i Aksdal i et langsiktig perspektiv.

Ved utbygging og etablering skal det inngås drift og vedlikeholdsavtaler som sikrer langsiktig vedlikehold, og flertallspartiene stiller seg positivt til privat vedlikehold av grønteralene i kommunen og ber rådmannen vurdere dette ved fremleggelse av budsjett for 2025.

Økonomiplanen justeres til 3 millioner pr år 2025-2027.

Vann og avløp (VA), tiltak for reduserte avgifter

Tysvær har gjennom flere år investert og forbedret VA-sektoren, som har ført til god standardheving på hele VA-strukturen i kommunen. I tillegg er det foretatt store investeringer i næringsparkene og i forbindelse med sentrumsutviklingen i kommunen. Alt dette er isolert sett et gode for innbyggere og næringsliv, men avgiftsnivået er i ferd med å bli høyt.

Tysvær kommune vil med rådmannens forslag til budsjett få rundt kr 20.500 i VA-kostnader pr. husholdning for neste år, og kr 34.000 i 2027.

Vedlagte tabell viser virkningene av budsjettet sammenlignet med nabokommunene Karmøy, Bømlo, Haugesund og Vindafjord. Eiendomsskatt på bolig er ikke medtatt, og ville ha redusert forskjellen på avgiftsbelastningen mellom kommunene.

	Tysvær			Karmøy		Bømlo	Haugesund			Vindafjord
	2023	2024	2027	2023	2024	2023	2023	2024	2027	2024
Fast Vann	kr 1 555	kr 2 016		kr 2 035	kr 2 061	kr 1 250	kr 925	kr 1 053	kr 1 554	kr 3 168
Fast avløp	kr 2 207	kr 3 099		kr 3 363	kr 3 868	kr 1 563	kr 2 207	kr 3 099	kr 1 151	kr 4 199
Vann pr m3	kr 26,14	kr 33,90		kr 11,30	kr 11,45	kr 20,63	kr 21,44	kr 25,26	kr 35,73	kr 18,50
Avløp pr m3	kr 36,45	kr 51,18		kr 22,65	kr 26,05	kr 22,50	kr 26,83	kr 31,73	kr 58,95	kr 24,00
Totalt	kr 15 091	kr 20 514	kr 34 019	kr 11 542	kr 12 716	kr 10 620	kr 11 869	kr 14 467	kr 19 842	kr 15 060
						har ikke 2024 tall				
Antall M3 brukt for samtlige kommuner		181								

Forskriften for selvkost legger til grunn at tidligere års underskudd dekkes inn de fem påfølgende årene. Dette medfører at større investeringer på kort har ført til uforholdsmessig høy avgiftsbelastning. Utvikling av to store regionale næringsparker har forsterket dette, og bidratt til økte avgifter for husholdninger og næringsliv.

Flertallspartiene ber derfor om at det legges fram sak med mål om å ta ned økte VA-gebyrer. Rådmann bes ta en kritisk gjennomgang av de investeringene som det haster mest med, samt kartlegge utbedringsbehov for å kunne ta dette inn som mulige rekkefølgebestemmelser i aktuelle utbyggingsområder. Videre skal lekkasjer på vann og avløp kommenteres, med tiltak for å begrense forbruket og rensbehov som følge av innlekkasje.

I den forbindelse bes også rådmannen gjennomgå VA-kostnader for de fem siste årene, samt hvordan disse har belastet selvkostfondet. Videre skal avskrivningstiden vurderes opp mot antatt levetid på investeringene til VA, med sikte på redusert avgiftsbelastning.

Rådmannen bes videre vurdere alternative løsninger som kan bidra til å redusere økte VA kostander, ved for eksempel å forlenge selvkostbelastning gjennom forskuttering og utbyggingsavtaler, og dermed forlenge perioden for at fremtidig underskudd kan fremføres. Bruk av kapitalinntekter skal også vurderes, men ses i sammenheng med etablering av nye handlingsregler.

Tiltak for reduserte VA-avgifter for 2024:

Det tilføres 10 mill. kroner til selvkostfond vann, og 10 mill. kroner til selvkostfond avløp i regnskapsåret 2023. Midlene skal tas fra inntektene fra eiendomsskatt på næringsseiendom i 2023. Dette tilføres i tillegg til tidligere vedtatt overføring (2. tertial 2023).

Selvkostfondets underskudd er dermed dekket opp for 2024.

- I 2024 er økningen på gebyr for vann 20,8% og 20,7% på avløp.
- Gebyrliste for 2024 revideres iht. vedtak.

Budsjettforslag H, FrP, Sp, V 2024-2027

Gebyr*	Enhet	Sats 2023	Sats 2024
Avløp - Abonnementsgebyr (fast del)		2 207,00	2 663,85
Avløp - Forbruksgebyr (variabel del), boenhet med BRA inntil 100 kvm, stipulert forbruk årlig på 75 m3. Gjelder der en fysisk ikke kan installere vannmåler i bygget.		2 733,00	3 298,73
Avløp - Forbruksgebyr (variabel del), boenhet med BRA over 100 kvm, stipulert forbruk årlig på 190 m3. Gjelder der en fysisk ikke kan installere vannmåler i bygget.		6 926,00	8 359,68
Avløp - Forbruksgebyr (variabel del), bolig uten vannmåler, stipulert forbruk årlig på 181 m3.		6 598,00	7 963,79
Avløp - Forbruksgebyr (variabel del), pris per m3		36,45	44,00
Avløp - Tilkoblingsgebyr bolig		22 000,00	22 000,00
Avløp - Tilkoblingsgebyr næring		22 000,00	22 000,00
Avløp - Tilkoblingsgebyr, tillegg per m2 for næringsobjekt over 150 m2		40,63	49,04
Gebyr for manglende avlesning av vannmåler		285,00	344,28
Leie av vannmåler, bolig		292,00	352,74
Leie av vannmåler, næring		582,00	703,06
Midlertidig tilkobling avløp, pris per m3 ved bruk av vannmåler		36,33	43,89
Midlertidig tilkobling vann, pris per m3 ved bruk av vannmåler		26,14	31,58
Vann - Abonnementsgebyr (fast del)		15 555,00	18 790,44
Vann - Forbruksgebyr (variabel del), boenhet med BRA inntil 100 kvm, stipulert årlig forbruk på 75 m3. Gjelder der en fysisk ikke kan installere vannmåler i bygget.		1 930,00	2 331,44
Vann - Forbruksgebyr (variabel del), boenhet med BRA over 100 kvm, stipulert årlig forbruk på 190 m3. Gjelder der en fysisk ikke kan installere vannmåler i bygget.		4 967,00	6 000,14
Vann - Forbruksgebyr (variabel del), bolig uten vannmåler, stipulert årlig forbruk på 181 m3.		4 733,00	5 717,46
Vann - Forbruksgebyr (variabel del), pris per m3		26,14	31,58
Vann - Gebyr for frakobling		2 702,00	3 264,02
Vann - Tilkobling kommunalt vann, bolig		22 000,00	22 000,00
Vann - Tilkobling kommunalt vann, næring		22 000,00	22 000,00
Vann - Tilkoblingsgebyr, tillegg per m2 for næringsobjekt over 150 m2		38,81	46,88

	2023	2024
Vann forbruk	4733	5717
Vann abonnem	1555	1556
Avløp forbru	6598	7964
Avløp abonn	2207	2664
SUM	15093	17901

VA avgift for 2024 blir kr. 17.901, og videre avgiftsnivå blir å vurdere ved behandling av årsbudsjett og økonomiplan 2025.

Rådmannens 0 alternativ til kr 500 millioner for reservevann anses som svært krevende. Rådmannen bes derfor arbeide videre med å finne løsninger sammen med aktuelle nabokommuner for å ta ned kostander og risiko. I den sammenhengen bes rådmannen også drøfte virkningene av nytt Eu direktiv på avløp.

Næring og arbeidsliv

Flertallspartiene vil spille på lag med næringslivet og lytte til deres behov. Det skal arbeides aktivt for nye etableringer, og tilrettelegges for nødvendig utviklingsareal til næringslivet for å skape vekst og nye arbeidsplasser. Det skal tas vare på de bedriftene som er etablert, og det er et mål å trygge arbeidsplasser innenfor landbruk, skogbruk, fiske og havbruk. Samarbeidspartiene vil legge til rette med forutsigbare rammebetingelser, og styrke samarbeidet i regionen.

Endringer fra rådmannens fremlegg til budsjett- og økonomiplan 2024-2027

Drifts endringer	2024	2025	2026	2027
Terapibasseng	0,5	0,5	0,5	0,5
Miljøtiltak ungdomstrinnet	0,3	0,3	0,3	0,3
Investering endringer	2024	2025	2026	2027
Frakkagjerdveien, regulering	1,0	0	0	0
Enkle tiltak Frakkagjerdveien	0,5	0	0	0
Terapibasseng	2,5	0	0	0
Rådhuset	- 6,9	- 23	-12,7	0
Parkdrag* sentrumsfond	0	-11,5	-12	3